

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба кори диссертатсионии Ҳакимов Абдуламин Маҳмадаминович дар мавзуи «Методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар раванди таълими омӯзгорони ояндаи фанни информатика» аз рӯи ихтисоси 5.3.10. – Назария ва технологияи таҳсилоти касбӣ (фанҳои табиӣ-риёзӣ) (5.3.10.3. – Назария ва технологияи таълими информатика).

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ ва муҳтавои таҳқиқоти диссертатсионии Ҳакимов Абдуламин Маҳмадаминович дар мавзуи «Методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар раванди таълими омӯзгорони ояндаи фанни информатика» ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.3.10 – Назария ва технологияи таҳсилоти касбӣ (фанҳои табиӣ-риёзӣ) (5.3.10.3 – Назария ва технологияи таълими информатика), ки бо қарорҳои дахлдори Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, мутобиқ мебошад.

Мазмун ва самти асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ масъалаҳои назариявӣ, методӣ ва амалии истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар раванди таълими информатика, ташаккули салоҳиятҳои касбии омӯзгорони ояндаи фанни информатика ва тақдими методикаи таълими фанни мазкурро дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ фаро гирифта, ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси мазкур мутобиқат мекунад, аз ҷумла:

- банди 1 – масъалаҳои мониторинги баҳодихии сифати таълим аз информатика дар зинаҳои гуногуни таҳсилот;
- банди 2 – асосҳои назариявии истифодаи технологияҳои педагогӣ нав ва системаи методии таълим дар асоси технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ;
- банди 5 – баҳодихӣ ба сатҳи салоҳиятнокии касбии омӯзгори фанни информатика;
- банди 13 – назария, методика ва амалияи информатикунории раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ;
- банди 21 – назария ва методикаи истифодаи аёнияти техникӣ ва воситаҳои муосири таълим дар раванди омӯзиш;
- банди 22 – масъалаҳои назария ва амалияи таҳияи комплексҳои таълимӣ методӣ аз информатика;
- банди 23 – коркарди талаботи методӣ ба адабиёти таълимӣ нав аз информатика;
- банди 27 – назария ва амалияи ташаккули муҳити иттилоотӣ дар идоракунии раванди таълим дар асоси технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ;

– банди 28 – асосҳои назариявӣю методологии коркард ва истифодаи таълими илмӣ-методиҳои системаҳои таълими педагогӣ, ки имкониятҳои ТИК-ро амалӣ мегардонад;

– банди 29 – масъалаҳои мураттабсозии мазмун, усулҳо ва шаклҳои ташкили раванди таълим дар шароити ҷомеаи иттилоотӣ;

– банди 30 – таҳлили таъсири мусбат ва манфии истифодаи технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар раванди таълими фанҳо дар зинаҳои гуногуни таҳсилот;

– банди 37 – масъалаҳои омодасозии кадрҳои педагогӣ дар шароити информатикунории таҳсилот.

Ҳамин тариқ, мавзӯ, мазмун, вазифаҳо ва натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии муаллиф ба самтҳои асосии таҳқиқотии ихтисоси мазкур пурра мувофиқ буда, барои рушди методикаи таълими информатика ва омодасозии омӯзгорони оянда аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот. Дар шароити рушди босуръати технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ масъалаи истифодаи самараноки онҳо дар низоми таҳсилот аҳамияти махсус касб мекунад. Ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар раванди таълим имконият медиҳад, ки сифати таҳсил баланд бардошта шуда, фаъолияти омӯзгорону донишҷӯён самаранок гардад.

Дар диссертатсияи мазкур масъалаи омодасозии омӯзгорони ояндаи фанни информатика барои истифодаи технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар фаъолияти касбӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст, ки ба талаботи муносири рушди маориф ҷавобгӯ мебошад. Мубрамияти мавзуи интихобшуда бо барномаҳои давлатӣ ва стратегияҳои рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд буда, зарурати таҳқиқоти илмиро дар ин самт асоснок менамояд.

Дарҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Муаллиф таҳлили васеи адабиёти илмии олимони ватанӣ ва хориҷиро анҷом додааст. Дар диссертатсия асарҳои олимони маъруф дар соҳаи методикаи таълими информатика ва истифодаи технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар таҳсилот мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Ин нишон медиҳад, ки довталаб масъалаи мавриди таҳқиқро ҳамаҷониба омӯхта, заминаи назариявӣю кори илмиро асоснок намудааст.

Мақсади асосии таҳқиқот коркарди шароитҳои педагогӣ ва методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар омодасозии омӯзгорони ояндаи информатика дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мебошад. Барои расидан ба мақсади мазкур муаллиф як қатор вазифаҳои муҳимми илмиро ҳал намудааст, аз ҷумла:

– таҳлили нақши технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ дар таълими информатика;

– муайян намудани шароитҳои педагогии татбиқи онҳо дар раванди таълим;

- коркарди методҳои интерактивии таълим бо истифода аз ТИК-и тезташаккулёбанда;
- таҳлили самаранокии методикаи пешниҳодшуда дар асоси таҷрибаҳои педагогӣ.

Навгони илмӣ кори диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки:

- нақши технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ ҳамчун омилҳои муҳими баланд бардоштани сифати таълими информатика муайян карда шудааст;
- системаи методии омодаسازی омӯзгорони ояндаи информатика бо истифода аз технологияҳои муосири иттилоотӣ пешниҳод гардидааст;
- методҳои интерактивии таълим дар асоси истифодаи ТИК коркард ва дар таҷриба санҷида шудаанд;
- роҳҳои таъмин намудани дастрасӣ ба воситаҳои ТИК дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ пешниҳод шудаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Натиҷаҳои таҳқиқот ба воситаи назария ва амалияи кор тавассути омӯзиш ва таҳлили асарҳои олимони соҳаи информатика ва педагогикаи ватанию хориҷӣ, инчунин бо истифода аз методҳои умумӣ ва хусусии таълими информатика, аз ҷумла, методҳои муқоиса, ҷустуҷӯии иттилоот, идоракунии шабакавии аудитория, мобилият дар таълим, презентатсия, захираҳои электронӣ ва дигар методҳои пешқадами интерактивии таълим, ки бо татбиқи ТИК дар таълим алоқаманд аст, пешниҳод карда шудаанд. Инчунин, асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот аз баинобатгирии натиҷаҳои таҷрибаҳои педагогӣ шаҳодат медиҳанд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз бахшҳои «Муқаддима», «Тавсифи умумии таҳқиқот», се боб, «Хулосаҳо», «Тавсияҳои оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот», «Рӯйхати адабиёти истифодашуда», «Феҳристи интишороти илмӣ довталаб» ва «Замимаҳо» иборат мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия 220 саҳифаи матни компютериеро ташкил дода, дар он 31 расм ва 21 ҷадвал ҷой дода шудааст. Рӯйхати адабиёти истифодашуда аз 290 номгӯй иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрамаи мавзӯ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзӯи таҳқиқот, фарзияи илмӣ, асосҳои назариявӣ методологӣ, усулҳои таҳқиқот, заминаи таҷрибавӣ, навгони илмӣ ва аҳамияти амалии таҳқиқот муайян карда шудаанд.

Дар боби якум масъалаҳои назариявӣ ташаккул ва рушди информатика ҳамчун илм ва фанни таълимӣ, инчунин мавқеи технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар раванди таълим баррасӣ гардидаанд.

Дар боби дуюм масъалаҳои истифодаи технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар таълими информатика, нақши онҳо дар баланд бардоштани сифати таҳсилот ва ташкили фаъолияти мустақилонаи донишҷӯён таҳлил шудаанд.

Дар боби сеюм методҳои муосири таълими информатика, татбиқи технологияҳои интерактивӣ дар раванди таълим ва натиҷаҳои таҷрибаҳои педагогӣ оид ба самаранокии истифодаи ТИК баррасӣ гардидаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар таҳияи асосҳои методии истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар таълими информатика ифода меёбад. Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои он метавонанд:

- дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳангоми омодаسازیи омӯзгорони информатика истифода шаванд;
- дар таҳияи барномаҳои таълимӣ ва васоити таълимӣ татбиқ гарданд;
- барои такмили равандҳои таълимӣ бо истифода аз технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ мусоидат намоянд.

Аҳамияти иқтисодию иҷтимоии диссертатсия аз он иборат аст, ки дар он истифодаи барномаҳои пешниҳод мегардад, ки дастрас ва осонмӯзанд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Нашри маводи илмӣ муаллифи диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшаванда талаботи миқдори мақолаҳои ҷопии ўро мутобиқ бар Низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қаноатманд менамояд. Илова бар ин, муаллиф оид ба технологияи иттилоотӣ ва методикаи таълими он 4 васоити таълимӣ ва 1 барномаи таълимӣ пешниҳод намудааст, ки замима ба кори илмӣ ӯ мебошанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Кори диссертатсионӣ тибқи талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, бо забони хуби тоҷикӣ, сода ва фаҳмо навишта шудааст. Автореферати диссертатсия пурра мазмуни диссертатсияро нишон медиҳад. Мазмуни мухтасари ҳар боб оварда шудааст. Истинодҳо тибқи тартиб дар маводи диссертатсия дуруст истифода шудаанд. Тартиби адабиёт мутобиқ ба талабот ҷо ба ҷо карда шудааст. Дар хулосаҳо истинод ба адабиёти муаллиф оварда шуда, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо пешниҳод шудаанд.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Бо вучуди аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия, дар ҷараёни таҳлили муҳтавои он баъзе нуқсонҳо низ ба назар мерасанд:

- таҳлили таҷрибаи байналмилалӣ оид ба истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар омодаسازیи омӯзгорони информатика метавонист боз ҳам муфассалтар пешниҳод гардад.
- дар баъзе қисматҳои диссертатсия шарҳи назариявии баъзе мафҳумҳои педагогӣ бо таҳлили амиқтари манбаъҳои илмӣ метавонист пурра гардониданида шавад.
- таҳлили омории натиҷаҳои таҷрибаҳои педагогӣ дар баъзе ҳолатҳо мухтасар оварда шудааст.

– баъзе тавсияҳои методиро бо мисолҳои амалӣ ва шарҳи муфассалтар ғанӣ гардонидан муҳимият дошт.

– паҳлуҳои эҳтимолии манфии истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар таълим ба таври васеъ баррасӣ нашудаанд.

– дар баъзе бахшҳои матни диссертатсия такрори баъзе фикрҳо мушоҳида мешавад.

Бо вучуди ин, камбудҳои зикршуда хусусияти ҷузъӣ дошта, арзиши илмӣ ва амалии диссертатсияро коҳиш намедиҳанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Ҳакимов Абдуламин Маҳмадаминovich кори илмии анҷомёфта буда, масъалаи муҳимми педагогиро дар соҳаи методикаи таълими информатика баррасӣ менамояд. Натиҷаҳои таҳқиқот дорой аҳамияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд.

Хулоса, диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.10. – Назария ва технологияи таҳсилоти касбӣ (фанҳои табиӣ-риёзӣ) (5.3.10.3. – Назария ва технологияи таълими информатика) мебошад.

Муқарризи расмӣ:

н.и.п., дотсени кафедраи
технологияи информатсионӣ
ва коммуникатсионии
факултети математика ва
информатикаи
ДДОТ ба номи С. Айни

Муродова
Шахло
Сангимуродовна

« 13 » 03 2026 с.

Суроға: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Ш. Душанбе, х. Рудаки 121.
Тел.: +992 (37) 224 13 83
e-mail: info@tgpu.tj
www/tgpu.tj

Имзои Муродова Ш.С. – ро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айни

Қодирзода С.